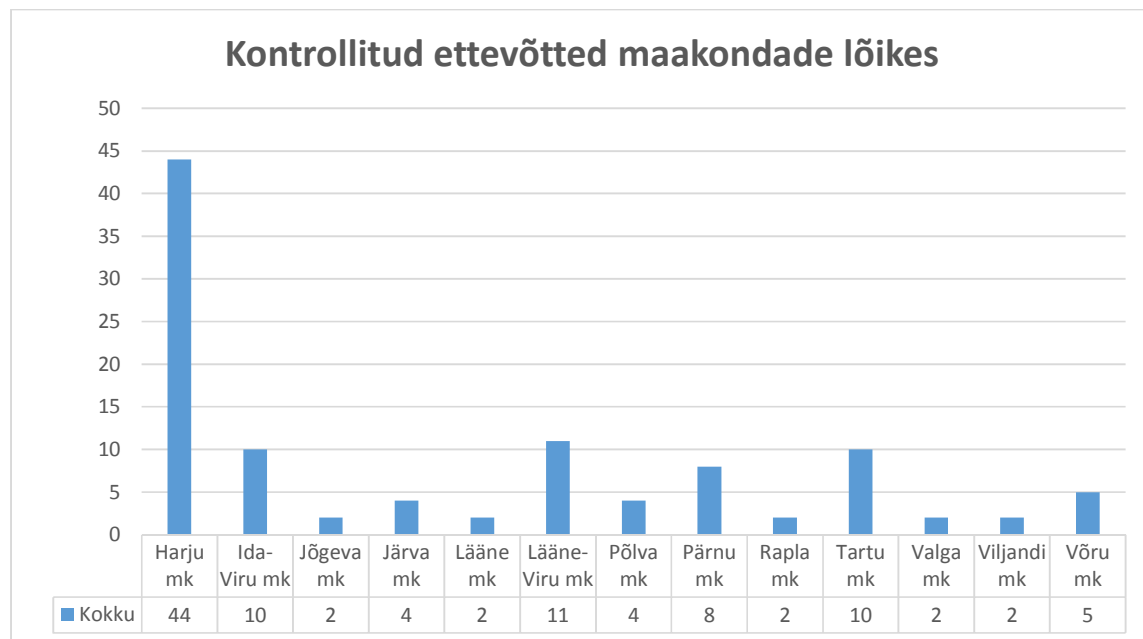

Mööblitööstusega tegelevate ettevõtete sihtkontrolli kokkuvõte 2019

Mööblitööstuse ettevõtetes toimus eelmisel aastal (2018) 101 tööõnnetust, millest 28 on rasked ja 73 kerged. Võrreldes 2017 aastaga (2017 aasta juhtus 86 tööõnnetust) on tööõnnetuste arv nimetatud tegevusvaldkonnas tõusnud. Enim juhtus tööõnnetusi ettevõtetes, mille põhitegevusalaks on märgitud mujal liigitamata mööbli tootmine ja mööbliosade tootmine. Statistika näitab, et jätkuvalt on esikohal tööõnnetused erinevate masinatega (nende üle kontrolli kaotamine) ja teisel kohal on lihtsalt ennetatavad õnnetused nagu libisemine, komistamine ja kukkumine (need moodustavad lausa veerandi rasketest tööõnnetustest).

Sihtkontrolli käigus kontrolliti 106 mööblitööstusega tegelevat ettevõtet. Algavast sihtkontrollist teavitati tööandjaid märgukirjaga, kuid ei antud eelinfot, kas nende ettevõtte satub valimisse ning nii ei olnud teada ka kontrolli toimumise aeg.

Järgnevalt on esitatud kontrollitud ettevõtete arv maakondade lõikes:

Kontrollaktis registreeriti kokku 584 rikkumist ning 349 rikkumise kohta koostati ettekirjutus. Esitati ka 214 suulist soovitusi. Iga kontrollitud ettevõtte kohta koostati hinnanguleht. Hinnanguleht koosnes kolmest peamisest punktist, milleks olid:

- töövahendid;
- liikumisteed, märgistused;
- isikukaitsevahendid, esmaabivahendid.

Töövahendite puhul kontrolliti kaitsekate ja hädaseiskamise seadiste olemasolu, juhtimis-, kontroll- ja hoiatusseadiste nähtavust ning asjakohast märgistamist ja vaadati ka üle, kas on olemas kasutatavate töövahendite ohutusjuhendid. 58% kontrollitud ettevõtetel olid rikkumised seotud töövahendi liikuva osaga ohtlikku kokkupuudet vältida aitava kaitsepiirde või -seadise (ohuala on avatud) puudumisega. Kaitsekatted olid kas teadlikult eemaldatud, purunenud või osadele vanematele töövahenditele ei olnud tootja kaitsekatteid ette näinud. Kaitsepiirde või -seadis eemaldamise põhjenduseks toodi, et need segavad teatud tööoperatsioonide tegemist

(väga tihti vastati formaatsae saetera kaitsekatte puudumise kohta, et segab töö tegemist), seda ei ole üldse ettenähtud (nt puurpinkidel pöörleva spindli kaitsekatted) või me kasutame ju kaitseprille (nt käiade kaitsekraanide puhul), mis tagab, et osakesed ei satuks silma. See, et kaitsekate segab töötamist, selle põhjuseks võib olla see, et seadmega tehakse töid, mis ei ole selleks ette nähtud (nt formaatsaega soonte lõikamine, rihveldamine) või töötajat ei ole piisavalt juhendatud, kuidas tööprotsessi peaks korrektselt läbi viima. Vanemad töövahendid, millel kaitsekate tootjapoolselt puudus, nõ nõukoguaajast pärit töövahendid, tuleb esimesel võimalusel viia vastavusse määruses „Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ esitatud nõuetega. Puututi kokku ka selliste vanemate töövahenditega, mille kohta tööandja väitis, et seal ei ole kunagi kaitsekate olnud (seade osteti kasutatuna ja juba siis ei olnud seda katet peal), aga tööpingi lähemal uurimisel on näha nii öelda augud, avaused korpuses, mis viitavad millegi eemaldamisele seadmelt. Tihti ongi need nii öelda augud kohad, kust on ettenähtud kaitsekate võib-olla juba algselt eemaldatud või ei pandud seda üldse seadme kokku panemisel külge. Üsna tihti vastasid tööandjad ja ka töötajad töövahendite kaitsekate puudumise kohta, et me oleme alati nii töötanud ja siiani ei ole midagi juhtunud. Tuli ette ka olukordi, kus tööandjad viitasid töövahendi kasutusjuhendis toodud infole, nt formaatsae kasutusjuhendis oli toodud info, et paigaldada piire või lõhestusnuga tagasi otsekohe pärast piirde eemaldamist nõudva toimingute teostamist. Tööandjal tekkis kohe küsimus, millised on need toimingud, mis ei nõua kaitsekate või lõhestusnoga kasutamist? Iseenesest õigustatud küsimus, sest ilma kaitsekatteta töötamine ei tohiks üheski tööoperatsioonis olla lubatud.

Probleemsemad töövahendid olid järgmised:

- 1) puurpinkidel puudusid pöörleva spindli kaitsekatted (32 ettevõttes);
- 2) formaatsaagidel puudusid saeketta kaitsekatted (18 ettevõttes). Formaatsaagide puhul oli probleemiks ka see, et kaitsekate oli valesti reguleeritud (kaitsekate ja töödeldava detaili vahe oli suurem kui 6 mm) ning eemaldatud oli kiilunuga (põhjendati, et kiilunuga lõhub lõigatavat materjali – ilmselt tegemist on puuduliku juhendamise ja valede töövõtete kasutamisega). Mõnel juhul oli kaitsekate küll olemas (ise valmistatud), aga seda ei saanud reguleerida nõuetele vastavaks;
- 3) elektrikäiadel puudusid lenduvate osakeste eest kaitseks kaitseekraanid (14 ettevõttes). Käiade puhul oli probleemiks ka see, et käia tööriistatõe ja käiaketta vaheline pilu oli suurem kui 3 mm ja eemaldatud olid ka tööriistatõed;
- 4) pressidel oli ohuala avatud. Näiteks väikesemõõduliste detailide töötlemisel kasutatakse töövahendi juhtimiseks jalgpedaali, mille tõttu ei ole välistatud töötaja käe juhuslik sattumine ohualasse (4 ettevõttes);
- 5) kandimasinatel puudusid liikuva osaga ohtliku kokkupuute vältimiseks kaitsekatted – ohuala avatud (3 ettevõttes) ning ühes ettevõttes oli probleemiks kandimasina blokeerlüliti kinni katmine – kandimasin oli varustatud kaitseseadise (kaitsekate, mis seadme töötamisel ei avane või avanedes seiskavad seadme), mis takistavad juurdepääsu ohualale. Kaitseseadis oli varustatud blokeeringuga, mis kaitseseadise eemaldamisel peatab ohtliku osa liikumise enne kasutaja sattumist ohualasse. Seadmega töötamise ajal oli kaitsekate avatud asendis. Lähemal vaatlusel oli näha, et üks blokeerimislülititest oli kinni teibitud;
- 6) freespingil puudusid liikuva osaga ohtliku kokkupuute vältimiseks kaitsekatted – ohuala avatud (2 ettevõttes);
- 7) nelikanthöövlitel puudusid hõövliterade ja etteande rullikutel kaitsekatted – ohuala avatud (2 ettevõttes) või rihthöövelpinkidel noavõlli kaitsekate ei liikunud automaatselt algasendisse tagasi (süsteem ei tööta nõuetekohaselt), mille tõttu kaitseseadis ei katnud noavõlli ava täies ulatuses (1 ettevõttes);
- 8) õmblusmasinatel puudusid sõrmekaitsmed (2 ettevõttes);
- 9) treipingil puudus lenduvate osade eest kaitseks kaitseekraan (1 ettevõttes);

- 10) ketaslõikuril oli eemaldatud ketta kaitsekate (1 ettevõttes);
- 11) ülafreesil oli ohuala avatud, ei olnud takistatud töötaja käe sattumine ohutsooni (puudus piire) (1 ettevõttes);
- 12) traaditrumli ohuala oli avatud – pääs ohualale oli piiramata (1 ettevõttes).

Mõnes ettevõttes olid erinevate seadmete rihm- ja kettülekaned katteta (töövahendi liikaval osal puudus kaitseeadis) ning jalgpedaalidel puudusid katted, mille tõttu ei ole välistatud töövahendi juhuslik käivitamine.

15% kontrollitud ettevõtetes puudusid ka seadised töövahendi hädaseiskamiseks või nimetatud seadised olid purunenud. Enamjaolt puudusid vastavad seadised vanematel töövahenditel (nt formaatsaag, järkamissaag, hõõvelpink, press). Mõnel puhul oli hädaseiskamise seadis küll olemas, aga töövahendiga töötasid samaaegselt nt kaks töötajat ja tekkis olukord, kus ühe töötaja töötsoonis oli vastav seadis olemas, aga teisel puudus, kuigi vajadus töövahendi hädaseiskamiseks võib ette tulla mõlemal töötajal. Ka määruses „Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ on esitatud, et kasutaja alalises töötamiskohas peab olema vabalt juurdepääsetav töökindel seadis töövahendi või kõikide töövahendite hädaseiskamiseks ja ohutusse seisundisse viimiseks. Ühel töövahendil võib olla ka mitu alalist töökohta, mis eeldab, et hädaseiskamise seadis peab olema kõikides alalistes töökohtades. Esines ka olukordi, kus hädaseiskamise seadis paiknes raskesti ligipääsetavas kohas. Osadel tööandjatel puudus teadmine, miks peab eraldi hädaseiskamise seadis olema, kui väljalülitamise nupp on olemas. Tööinspektorid tegid selgitustööd, miks on vajalik töövahendid varustada hädaseiskamise seadisega.

29% kontrollitud ettevõtetes ei olnud töövahendi juhtimis-, kontroll- ja hoiatusseadised hästi nähtavad, asjakohaselt märgistatud ning nende funktsioonid arusaadavalt ja üheselt mõistetavad. Suurimaks probleemiks oli mitteasjakohane märgistamine või tähised olid võõrkeelsed. Probleemsemad töövahendid olid pressid, paksusmasinad, järkamissaed, kandimasinad, puurpingid, freespingid, lintsaed, lihvimispingid ja formaatsaed.

26% kontrollitud ettevõtetes puudusid töövahendite ohutusjuhendid täielikult. 21% olid ohutusjuhendid kas osaliselt olemas (osade töövahendite kohta puudusid) või nende sisu ei vastanud tegelikkusele. Mõnel puhul oli ohutusjuhend küll olemas, aga oli väga üldsõnaline ja ei olnud koostatud töövahendi kasutusjuhendi põhjal.

Liikumisteed, märgistused

35% kontrollitud ettevõtetes olid ohutusmärkidega märgistamata need kukkumisohtlike kohtade (põhiliselt tasapinnaerinevused) ja töökohtade ohualad, kus on kohustuslik kasutada isikukaitsevahendit. Samuti oli jäetud eraldamata, märgistamata ja vajadusel piiramata töökoht kui ohuala (nt pulbervärvimise liini juurde, kus esines pea vigastamise oht, ei ole ligipääs piiratud – puuduvad ohtliku koha tähistused; kangaladestusmasina töötsoonis, kus oli liikuv platvorm, ei olnud platvormi ohutsoon märgistatud; ettevõttes kasutatavate järkamissaepinkide, formaatsaepinkide, lihvpinkide mõõtelati otsad olid märgistamata; värviliini ohuala, kus oli võimalik värvimisliini riputuskonksudega ennast vigastada, oli märgistamata; kuumutusahju uste avamise tsoon märgistamata – kuum). Lisaks ei olnud mitmes ettevõttes sõidukite liikumisteed ruumides märgistatud selgelt nähtavate pidevjoontega või oli märgistus maha kulunud. 24% kontrollitud ettevõtetes esines ka liikumisteedel takistusi või liikumisteedele oli jäetud tegemata libedustõrje (kontroll toimus libedal ajal). Sageli ladustatakse liikumisteedele materjale (jäägid, lahtised vaibad, töövahendid, pool- ja valmistooted) või on juhtmed ja kaablid lahtiselt, mis võib põhjustada komistamist ja kukkumist. Mitmes kontrollitavas ettevõttes

puudusid ka inimeste allakukkumist takistavad piirded. Liikumisteed peavad olema liigsetest esemetest puhtad ja mittelibedad. Libedatel ja märgadel põrandatel võib töötaja tõsiselt kukkuda, mille tulemuseks luumurd, millega kaasneb raske kehavigastus ja pikk töövõimetusperiood.

Sihtkontrolli raames pöörati suuremat tähelepanu ka materjalide ladustamisele. 10% kontrollitud ettevõttes ei olnud materjalid ladustatud nõuetekohaselt (esines materjalide kukkumisoht või kukkuvate esemete allajäämise oht).

Isikukaitsevahendid, esmaabivahendid

18% kontrollitud ettevõtetes ei olnud tööandja töötajaid varustanud tööks vajalike isikukaitsevahenditega (nt optiliste prillide kandjale ei olnud väljastatud nn üleprille, jalavigastuse ohu korral turvajalanõusid, silma vigastuse ohu korral kaitseprille, juurdelõikusnoaga töötamiseks metall-turvakinnast jne) ja 20% ettevõtetes ei kasutanud töötajad neile väljastatud isikukaitsevahendeid (töötajaid ei olnud juhendatud isikukaitsevahendite mittekasutamisest tulenevatest võimalikest terviseprobleemidest). Osades ettevõtetes varustatakse töötajad isikukaitsevahendite, eriti turvajalanõudega, alles peale katseaja lõppu või tööandja palub töötajal soetada isikukaitsevahendid omal kulul. Tööandjad põhjendasid, et töötajad tihti vahetuvad ja nende jaoks on liigne kulu soetada turvajalanõud töötajale, kes nt peale kuu ajast töötamist lahkub. Seda, et tööandja üldse omal kulul töötajale isikukaitsevahendeid ei väljasta, põhjendati sellega, et ettevõttel on rasked ajad ja finantsilised võimalused selleks puuduvad. Tihti esines ka olukordi, kus tööandja ei ole taganud kohta isikukaitsevahendite hoidmiseks ja hooldamiseks (isikukaitsevahendid paiknesid töökohal ja olid seetõttu tolmused ja määrduvad). Probleemiks oli ka see, et isikukaitsevahendite väljastamisel ei olnud arvestatud ohutuskaardis toodud nõudeid (nt ei olnud väljastatud kemikaalikindlaid kindaid).

Esmaabivahendid töökohal puudusid 8% kontrollitud ettevõttes ja 21% puudusid osaliselt. Lisaks kontrolliti ka silmadušši olemasolu, sest mööblitööstustes esineb oht nii võõrkeha kui ka kemikaali sattumiseks silma. 40% kontrollitud ettevõtetes silmaduššid puudusid. Esmaabivahendite asumine töökohal on tööõnnetuste korral sageli esmane abinõu vältimaks vigastuse süvenemist.

Kontrollitud ettevõtetest ainult neljas ei esinenud rikkumisi (moodustab ligikaudu 4% sihtkontrolli käigus kontrollitud ettevõtetest), mida kontrollaktis fikseerida, aga kolmes neist anti siiski suulisi soovitusi tööohutuse osas. Kuna rikkumisi esines palju ja tööohutus on tagatud vähestes mööblitööstusega tegelevates ettevõtetes, tuleks ka edaspidi läbi viia ette teatamata sihtkontrolle, et edendada töötervishoiu ja tööohutusalast tegevust ning vähendada tööõnnetusi.

Kokkuvõtte koostas:

Juhtiv tööinspektor

Mariko Vahula

09.04.2019